

Streszczenie

Problem umysł-ciało jest prawdopodobnie najważniejszym i najtrudniejszym problemem filozofii. Teoria Andrzeja Chmieleckiego stanowi kolejną próbę jego rozwiązania. Autor teorii rozpoczyna od zagadnień najogólniejszych, przechodząc następnie do zagadnień bardziej szczegółowych. Struktura pracy odpowiada układowi przyjętemu przez autora, co pozwala na lepszą analizę poruszanych zagadnień. Przedstawiona rozprawa składa się ze wstępu, dziewięciu rozdziałów odpowiadających najważniejszym zagadnieniom omawianej teorii oraz zakończenia. Bibliografia znajduje się na końcu pracy.

Wstęp zarysowuje ogólne zagadnienia poruszane przez Chmieleckiego i rekonstruowane w niniejszej rozprawie. Przedstawia również wykorzystaną literaturę źródłową i nieliczne opracowania dotyczące systemu ontologii integralnej. Ta część pracy formułuje również główny problem badawczy, jakim jest próba odpowiedzi na pytanie, czy Chmieleckiemu udało się rozwiązać problem psychofizyczny.

Pierwszy rozdział omawia krytyczne odniesienia Chmieleckiego do innych autorów i całych szkół filozoficznych, które próbują rozwiązać problem psychofizyczny. Niewiele jest takich krytycznych odniesień autora, ponieważ skupił się on na pozytywnym wyjaśnieniu rozważanych zagadnień, zamiast wskazywać słabości innych teorii.

Drugi rozdział rekonstruuje system ontologii integralnej Chmieleckiego, który rozumie on jako najogólniejszą teorię bytu w kontekście relacji między całością a jej częściami. W rozdziale tym przedstawiono najważniejsze koncepcje i zagadnienia ontologiczne, które stanowią podstawę dalszych rozważań.

Trzeci rozdział omawia teorię informacji, będącą podstawą ontologii transformizmu. W zrekonstruowanej teorii informacja jest najważniejszą kategorią opisującą zmiany bytu. Transformizm natomiast to nowa, dotychczas nieznaną koncepcją, wyjaśniającą powstawanie nowych form bytu, które dokonuje się właśnie dzięki informacji.

Warstwowa struktura rzeczywistości jest tematem czwartego rozdziału. Chmielecki proponuje konceptualny podział rzeczywistości na pięć warstw bytu. Każda warstwa opisuje jedną dziedzinę bytu. Warstwy wyróżnione przez autora to kolejno: warstwa bytów fizycznych, warstwa bytów biologicznych, warstwa bytów mentalnych, warstwa bytów duchowych i warstwa bytów rozumnych. Ontologia warstwowa jest dobrym narzędziem opisu różnorodności form bytu oraz ich wzajemnych zależności i interakcji.

Rozdział piąty opisuje ducha, czyli duchowe centrum kontroli, jak nazywał je również Chmielecki. Rozdział ten jest szczególnie ważny, ponieważ duch jest najbardziej tajemniczym elementem w opisywanym ujęciu problemu psychofizycznego. Duch musi posiadać własne determinanty, aby bronić tezy o swojej autonomii. W rozdziale tym analizowane są również akty duchowe i sposób, w jaki duch funkcjonuje w szerszej strukturze ludzkiej egzystencji.

Rozdział szósty koncentruje się na zagadnieniach wartości i wolności. Te dwa zagadnienia są ze sobą ściśle powiązane. Rekonstrukcja aksjologii Chmieleckiego ma na celu ukazanie roli

wartości w zjawisku ludzkiej wolności w świecie przyczynowo zdeterminowanym. Opisana jest również hierarchia i różnorodność świata wartości. Rozdział siódmy zawiera konceptualizację problemu psychofizycznego i proponowane rozwiązanie Chmieleckiego. Rozdział ten czerpie z wiedzy zawartej w całej teorii, co pozwala na przedstawienie głównego zagadnienia w szerszym kontekście ontologicznym.

W rozdziale ósmym wszystkie dotychczasowe ustalenia zostały wykorzystane do opisu różnorodności i ewolucji rzeczywistości jako całości, obejmującej nie tylko powstawanie nowych struktur bytu, ale także współistnienie różnorodnych bytów w ramach jednego kontinuum.

Ostatni, dziewiąty rozdział poświęcony jest wątpliwościom i uwagom krytycznym dotyczącym niektórych zagadnień zrekonstruowanej teorii. Kilka z poruszonych w tym rozdziale zagadnień dotyczy przede wszystkim tematu ducha i jego aktywności w świecie.

W zakończeniu podsumowano wszystkie dotychczasowe ustalenia i krótko omówiono zalety i wady omawianej teorii.

Cel pracy, jakim była rekonstrukcja teorii Andrzeja Chmieleckiego i krytyczne podsumowanie zaproponowanych w niej rozwiązań, został osiągnięty. Udało się kompleksowo omówić przedmiotową problematykę oraz zidentyfikować konkretne wątpliwości i obszary problemowe w samej teorii.